

Miroshnychenko M.V., PhD student,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

EUROPEAN EXPERIENCE OF LEGAL TRANSLATION

In the article we analyzed application principles, organizational approaches and practical achievements of multilingual law-making and legal translation processes in some of European countries.

Key words: *legal translation studies, legislative translation, judicial translation, multilingual law-making, terminological harmonization, translation strategies, history of translation.*

УДК 81'255:821.111(161.2)

Мовчан Б.В., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В КОНТЕКСТІ ЗАГАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ПЕРЕКЛАДУ НА ТЕРИТОРІЇ СХІДНОЇ ТА ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ (1910-1930-і роки)

У статті розглядаються особливості відтворення фразеологізмів у перекладі творів англійської художньої літератури українською мовою. Матеріалом для аналізу слугує збірник оповідань «Книга джунглів» («The Jungle Book») Редьярда Кіплінга і повість Артура Конан Дойля «Собака Баскервілів» («The Hound of the Baskervilles») та їхні переклади. Зроблено спробу проаналізувати обґрунтованість застосування різних перекладацьких прийомів у контексті загальних тенденцій у перекладі 1910-1930-х років.

Ключові слова: *переклад, фразеологізми, Артур Конан Дойль, Редьярд Кіплінг, одомашнення.*

На початку ХХ століття в Україні починають у значній кількості з'являтися переклади англомовної художньої літератури українською мовою.

Аналіз цих видань засвідчує, що на всіх мовних рівнях існують кардинальні відмінності між а) перекладами, виконаними на території Східної України у дорадянський період; б) західноукраїнськими та еміграційними перекладами; в) «радянськими» перекладами. Необхідно з'ясувати, у чому ж полягають причини таких особливостей.

Сам по собі початок ХХ століття є знаковим періодом в історії України. Буремні суспільно-політичні умови мали свій вплив на всі сфери життя, що не можна заперечувати або ігнорувати. В цих неоднозначних умовах продовжувалося формування норм літературної української мови (основної, наддіалектної форми існування мови, спільної для представників усіх соціальних та територіальних груп, що характеризується унормованістю, поліфункціональністю та стилічною диференціацією [Масенко 2004]).

На межі XIX-XX ст., за найбільш узагальненою диференціацією, існувало два територіальні варіанти мови: західноукраїнський (галицько-буковинський) та східноукраїнський, що було наслідком політичного поділу країни (зокрема, до такого мовного поділу схилився А.Ю. Кримський).

Основою діалектної бази сучасної загальнонаціональної літературної мови став східний варіант, а саме його середньонадніпрянські говори, київсько-полтавський діалект. Однак дослідники, зокрема Ю. Шевельов, наголошують на тому, що не можна виключати впливу інших діалектів, зокрема існування великого галицького «нашарування». Остаточне утворення спільного літературного стандарту відбулося саме в період «українізації» та її згортання. У цей час в УСРР було посилено роботу з упорядкування правопису, готуються термінологічні словники тощо.

Паралельно існували або швидко змінювали один одного десятки варіантів правописів: продовжувала використовуватися «кулішівка», створена наприкінці 1850-х Пантелеймоном Кулішем; правопис «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873); правопис Михайла Драгоманова (в ньому на позначення «й» введено «j»); «желехівка», яка використовувалась українцями Галичини та Буковини до 1920-х років і була затверджена австрійським урядом; правопис «Словаря української мови» Бориса Грінченка, виданого в Києві в 1907 р.

У 1918-1919 рр. питання вирішувалося вже на державному рівні, міністерством освіти УНР було створено правописну комісію при ВУАН.

Народний комісаріат освіти УСРР затвердив 1921 року «Найголовніші правила українського правопису».

1927 року на Всеукраїнській правописній конференції було прийнято «харківський правопис». Він був затверджений 6 вересня 1928 року Народним комісаром освіти Миколою Скрипником (тому ще відомий як «скрипниківський» або «скрипниківка»). Але вже на початку 1930-х правопис 1928 р. було визнано націоналістичним. 1933 р. М.Скрипник, видатний політичний і культурний діяч покінчив життя самогубством.

Боротьба, що точилася навколо правопису, стосувалася не лише правил орфографії, а й усієї мовної системи загалом. А. Хвиля, голова новоствореної 1933 р. Правописної комісії при Народному Комісаріаті Освіти, наголошував: *«Правопис, ухвалений М. Скрипником 6 вересня 1928 р., скеровував розвиток української мови на польську, чеську буржуазну культуру. Це ставило бар'єр між українською та російською мовою, гальмувало вивчення грамоти широкими трудящими масами [...]». Комісія, створена при НКО, переглянула „Український правопис“ [...]. Основні виправлення стосувалися ліквідації усіх правил, що орієнтували українську мову на польську та чеську буржуазні культури, перекручували сучасну українську мову, ставили бар'єр між українською та російською мовами [...]. Викинута встановлені націоналістами мертві консервативні норми, що перекручують сучасну українську мову, живу мову практики трудящих мас України»* [Чорній 1975].

У статті «На боротьбу з націоналізмом на мовному фронті» А. Хвиля полемізує з М. Скрипником. У ній він доповнює вже висловлені обвинувачення, критикує попередні підходи до термінології, правопису і, зокрема, фразеології [Чорній 1975, 52].

Отже існують історичні документальні свідчення впливу державної політики на мову, що стосувалося всіх її рівнів, включаючи фразеологічний. Ці тенденції знайшли своє відображення й у перекладі.

На початку століття на Західній Україні у Кам'янці-Подільському та Львові виходили друком переклади творів Едгара По, Артура Конана Дойля, Джека Лондона, Редьярда Кіплінга та ін. Багато їх з'явилося за кордоном: у Лейпцигу, Берліні, Нью-Йорку, Вінніпегу, у тому числі спільні видання «Київ – Відень», «Прага – Львів – Київ», «Київ – Відень – Львів» тощо.

Однак найбільш масовим видання перекладів було на території УСРР, де в період українізації, згідно з державною політикою, активізується переклад класики світової літератури українською мовою. Цей процес відбувався централізовано – друком виходять сотні томів перекладної літератури. Видавничими центрами стали Київ, Харків, Одеса. Найбільшим видавництвом цього періоду було харківське видавництво «ДВУ» (в Києві, Одесі, Катеринославі). Воно бере початок від Всеукраїдаву, заснованого 1919 року, а 1922 року перетвореного на Державне видавництво України (ДВУ). Після реорганізації 1930 року воно увійшло до складу Державного видавничого об'єднання України (ДВОУ) під назвою «Література і мистецтво» («ЛіМ»). Згодом мало назву «Художня література», а від 1935 року – Держлітвидав України.

Також діяли видавництва «Книгоспілка», «Рух», «Пролетарій», «Український Робітник», «Молодий більшовик» (Харків), «Дитвидав» (Харків-Одеса), «Книгоспілка» (Харків-Київ), «Слово», «Час», «Культура» (Київ) та ін.

Державний контроль над видавництвами, а також особливості напруженого суспільно-політичного життя того періоду вплинули, зокрема, й на відбір творів для перекладу. Масово видавалася придонницька література або твори, що мали соціальну (чи то «соціалістичну») тематику. До переліку популярних на той час англійських авторів належать: Марк Твен, Джек Лондон, Редьярд Кіплінг, Даніель Дефо, Ептон Сінклер, Гарріет Бічер-Стоу, Джеймс Фенімор Купер, Артур Конан Дойль, Герберт Уеллс, Джонатан Свіфт, Томас Майн Рід.

За короткий період 1927-1930 рр. у декількох державних видавництвах було опубліковано повне зібрання творів Джека Лондона у 24 томах. Паралельно із багатотомною серією, окремі його твори також видавались іншими державними видавництвами.

Враховуючи масштаби та мовні особливості видання зарубіжної класики на території УСРР, можна зробити висновок, що масове видання перекладної літератури за східноукраїнськими стандартами було одним із факторів, який значно сприяв ствердженню київсько-полтавського діалекту як основи сучасної літературної української мови.

Це підтверджується й тим, що харківські та київські переклади 1920-1930-х років перевидуються й нині з мінімальними редакторськими правками. Яскравим прикладом цих тенденцій є твори англійського письменника Артура Конана Дойля, зокрема його «Пригоди Шерлока Холмса» та «Вигнанці», передруковані видавництвом «Україна» у 1992 р. з дуже незначними змінами за харківським виданням 1928 р. А також оповідання Дж. Конрада «Лагуна» та «Завтра», що у 2011 р. передруковано київським видавництвом «Темпора» за виданням 1926 р. (вид-во «Слово», Київ).

Цього не можна сказати про видання до 1917 р. (природним шляхом мова за 5-10 років кардинально змінитися навряд чи може), а також про західноукраїнські та еміграційні переклади, де відмінності із сучасною мовою проявляються на всіх рівнях, адже мова йде про застосування різних діалектів та відмінних правописів.

Статті та виступи А. Хвилі періоду згорання українізації в УСРР вказують, що намагання нормувати літературну мову торкалося всіх її рівнів, включаючи фразеологію.

Як саме вищезгадані відмінності та процеси проявлялися на рівні перекладу фразеологічних одиниць (далі ФО), можна проаналізувати, враховуючи наступні аспекти:

- точність перекладу семантичного змісту ФО;
- досягнення функціонально-стилістичної адекватності перекладу;
- переклад ФО з етнокультурним компонентом (одомашнення чи очуження);
- застосування фразеологічного чи нефразеологічного перекладу;
- особливості перекладу авторських ФО.

У ранніх перекладах досить часто трапляються випадки нерозпізнання фразеологічних одиниць та невірної передачі їх змісту. Вочевидь, це зумовлено слабким розвитком лексикографічних джерел та знаходженням як перекладу українською, так і власне самої літературної мови на стадії розвитку. Далі наведено приклади перекладу ФО з твору Р. Кіплінга «The Jungle Book» та його перекладів 1911 р. (Київ; перевидання 1920 у Відні) і 2004 р. (Харків).

Приклад 1.

«It was the jackal Tabaqui, the Dish-licker and the wolves of India despise Tabaqui because he runs about *making mischief*, and *telling tales*, and eating rags and pieces of leather from the village rubbish-heaps» [Kipling 1910, 2].

«Се був шакал – Табаки, що скрізь тільки й знав що жебрачив. Вовки в Індії зневажають Табаки за те, що вони кожному *старають ся зробити яку небудь неприємність* і їдять усяку нечисть коло сел» [Кіплінг 1911, 4].

«Це був шакал, Люзоблид Табакі. Вовки в Індії зневажають Табакі бо він нишпорить скрізь, *сіє чвари, розносить плітки* і не гидує недогризками з сільських смітників» [Кіплінг 2004, 1].

У перекладі Юр.Сірого 1911 р. спостерігаються певні труднощі відтворення образних елементів. «Dish-licker» – «що скрізь тільки й знав що жебрачив». У новому перекладі – «Лізоблюд». Так само узагальнено відтворено значення ФО «to make mischief», «tell tales» – «кожному старають ся зробити яку небудь неприємність». У новому перекладі збережено семантичний зміст у повному обсязі й фразеологічну форму – «сіє чвари, розносить плітки».

Приклад 2.

«Now, Tabaqui knew as well as anyone else that there is nothing so unlucky as to compliment children *to their faces*; and it pleased him to see Mother and Father Wolf look uncomfortable» [Kipling 1910, 4].

«Табаки, звичайно, як і кожен иньший, знав дуже добре, що не слід *так* хвалити дітей, бо се накликає біду, – і був дуже радий, що батько та мати не задоволені з тої похвали» [Кіплінг 1911, 10].

«Тьху на твій лукавий язик! – подумалося Батькам Вовкам. – Адже знає, підле старонія, що негаразд хвалити дітей *в очі*». Табакі бачив, як збентежилися Мати й Батько Вовки, і радів, що накликав на них біду» [Кіплінг 2004, 2].

Знову ж таки, в перекладі 1911 року упущено значення ФО «*tell one to one's face*». Зміст передано узагальнено «не слід так хвалити дітей» (як саме «так»?). У новому перекладі вже використано ФО «негаразд хвалити дітей *в очі*».

Однак у тому ж фрагменті бачимо появу двох ФО, відсутніх в оригіналі «Тьху на твій лукавий язик!» і «накликав на них біду». Загалом, на прикладі «Книги Джунглів» помітна тенденція, за якою в ранніх перекладах скоріше відбувалася дефразеологізація, а в новітніх – кількість ФО іноді навіть значно більша, ніж в оригіналі.

Приклад 3.

«He will frighten every head of game within ten miles ; and I... I have to *kill for two*, these days» [Kipling 1910, 3].

«Своїм полюванням він наведе жаху на всю місцевість в межах десяти миль, а мені ... мені сими днями *треба би убити зо дві штуки*» [Кіплінг 1911, 5].

«Розжене нам усю дичину! А мені... мені нині треба *старатися за двох*» [Кіплінг 2004, 2].

Ще один приклад невірною перекладу – ФО «[work] for two». В перекладі 1911 року зміст його передано невірно, в новому перекладі вже є ФО «*за двох*» («вжив. перев. зі сл. працювати. Дуже багато» – Фразеологічний словник української мови).

Приклад 4.

«The same thought had *crossed my own mind*» [Doyle 2007, 100].

«Та сама думка *перебігла й мені через голову*. Барімери не довіряли нам своїм таємницям» [Дойль б.р., 161].

«Така сама думка *виникла і у мене*» [Дойль 1992, 69].

«Така сама думка *сягнула й мені*, адже Берімери не зробили нас своїми співниками» [Дойль 2010, 274].

Приклад 5.

«The baronet is in a *black reaction* after the excitements of the night» [Doyle 2007, 105].

«Льорд Генрі після вчорашніх пригод *переходить чорну реакцію*» [Дойль б.р., 170].

«Після нічної пригоди баронет у *келському настрої*» [Дойль 2010, 278].

Два наведені вище приклади з повісті «Собака Баскервілів» ілюструють випадки нерозпізнання ФО оригіналу та їх невдале відтворення у ранньому перекладі шляхом калькування. ФО «black reaction» – модифікований варіант ФО «black mood», що означає «вкрай поганий настрій».

Оповідання про Мауглі Редьярда Кіплінга цікаві ще й тим, що стали джерелом створення авторських ФО на базі вільних словосполучень. Зокрема, мова йде про такі вирази, як «закон джунглів», «Акела схибив».

Через ряд причин, у тому числі внаслідок появи великих накладів перекладів творів Кіплінга, а також внаслідок таких позамовних факторів, як популяризація цих творів у масовій культурі (наприклад, радянською мультиплікацією), деякі вирази з «книги джунглів» стали крилатими, увійшли до арсеналу фразеології російської та української мов. Вираз «The Law of the Jungle» зафіксований у англо-російсько-

му фразеологічному словнику О. Куніна, а також у словнику «*Cambridge Idioms Dictionary, 2nd ed.*».

Приклади вживання:

– стаття «Візит двох жінок в чоловічий день, або Закон джунглів не для Харкова» («Українська правда», 25 лютого 2002);

– стаття «Закони джунглів» (видання «Главред», 8 червня 2010);

– стаття «Закон джунглів – наш закон?». «Тож саме тваринні інстинкти є основою всіх реаліті-шоу, які так популярні на телебаченні. І як ми бачимо, на екрані спрацьовує закон джунглів – виживає сильніший». («Урядовий кур'єр», 14 січня 2012);

– стаття «Закон джунглів» як витончено спланована операція» (газета «День» 30 квітня, 1999).

Вираз застосовується, зокрема, і в спеціалізованій правовій літературі і публіцистиці. Так, його можна знайти в журналі «Советское государство и право» (1978), в контексті недопущення такої практики у сфері міжнародного співробітництва.

Вираз «*Akela has missed*», «Акела схибив» не зафіксований у словниках, однак можна стверджувати, що це також ФО, адже він відповідає основним критеріям ідентифікації фразеології. Цікавим є також те, що нині він більш поширений у російській та українській мовах, ніж в англійській.

Приклади вживання:

– «Акела схибив – економіка вимагає конкуренції, а конкуренція зараз можлива тільки усередині кланів Партії регіонів», – говорить інший экс-міністр економіки Сергій Терьохін» («Інвестгазета»).

– «Після програних “Батьківщиною” довиборів в обласну раду – партія Тимошенко не змогла забезпечити перемогу своїм кандидатам. У першу чергу організаційно. Стало зрозуміло – «акелла» схибив».

– «Таким чином, каже експерт, Президент змусив би Партію регіонів робити якісь кроки у відповідь. Але «Акела промахнувся». Подробиці – в статті «Акела схибив? Чи убив одразу двох зайців?». («Україна молода», 240 за 26.12.2007).

Юр. Сірий, перекладаючи «Книгу джунглів» у 1911 році, не міг знати про це, адже саме в процесі перекладу відбувалося залучення цих виразів до фразеологічного арсеналу мови перекладу.

Приклад 6.

«It is in my heart that when *Akela misses his next kill*, – and at each hunt it costs him more to pin the buck, – the Pack will turn against him and against thee» [Kipling 1910, 30].

«*The Lone Wolf* must have sprung and *missed his hold*, for Mowgli heard the snap of his teeth and then a yelp as the Sambur knocked him over with fore foot». [Kipling 1910, 32].

«*“Akela has missed,”* said the panther» [Kipling 1910, 33].

«Я завжди думаю про те, що коли *Акела дасть маху* на ловах, ...» [Кіплінг 1911, 20].

«Самітний Вовк видно плигнув, але не осилив своєї здобичі, бо Моуглі почув як заклацали у його зуби, а потім почув ще й скавчанне, буцім би то серна тьопнула його ногою» [Кіплінг 1911, 22].

«– *Акела не зміг осилити здобичі*, – промовила пантера» [Кіплінг 1911, 23].

«Серце мені підказує, що коли *Акела промахнеться* на полюванні (а йому все важче ловити здобич)...» [Кіплінг 2004, 16].

«Вовк-самітник стрибнув і, мабуть, *схибив*, бо Мауглі почув клацання його зубів і короткий виск: олень, напевне, збив Акелу з ніг копитом.» [Кіплінг 2004, 17]

«*Акела схибив*, не вбив оленя, – сповістила пантера» [Кіплінг 2004, 18].

Можна констатувати, що у виданні 1911 року переклад синтагми *Akela has missed* відрізнявся від того, що згодом став вживатись як ФО в українській мові. Замість вільного словосполучення «Акела схибить» перекладач умонтував у цей вираз ФО «дати маху» – «Акела *дасть маху*»; в іншому випадку переклад просто є занадто громіздким, що не сприяє його входженню до фразеології – «Акела не зміг осилити здобичі» (1911) замість «*Акела схибив*» (2004).

Приклад 7.

«*The Law of the Jungle* lays down very clearly [...]» [Kipling 1910, 14].

«В законах *нетрів* постановлено [...]» [Кіплінг 1911, 11].

«Закон *Джунглів* говорив чітко [...]» [Кіплінг 2004, 8].

Як уже згадувалось, вираз «*The Law of the Jungle*» увійшов до арсеналу української фразеології саме у варіанті «закон джунглів». Юр. Сірий перекладючи Р.Кіплінга у 1911 році, відмовився від інтернаціоналізму «джунглі», натомість, ставши на шлях стратегії одомашнення, застосував лексему «нетрі». Загалом помітно, що під час перекладу елементів з етнокультурним забарвленням (зокрема й ФО) у ранніх, західно-українських та еміграційних перекладах спостерігається більша схильність до одомашнення, введення місцевих діалектних елементів.

Приклад 8.

«My feelings towards him were far from being friendly after what I had heard of his treatment of his daughter» [Doyle 2007, 121].

«Хоч я не відчував надзвичайної симпатії до нього, особливо після того, як почув, що він *покинув свою дочку без шеляга*» [Дойль б.р., 196].

«Після того, що я чув про його вчинок з дочкою, мої почуття до нього були далеко не дружні...» [Дойл 1992, 82].

У прикладі №8 в перекладі з'являється ФО з місцевим етнокультурним компонентом – *покинути без шеляга*, що є одним із випадків застосування стратегії одомашнення.

Ці та інші приклади засвідчують, що автори ранніх (початку ХХ ст.) перекладів з англійської на українську мову більш вільно ставилися до зміни мовних реєстрів під час перекладу, в результаті чого не завжди досягалася функціонально-стилістична адекватність відтворення ФО.

В перспективі більше уваги варто приділити порівнянню перекладів, виконаних в один час на території західної та східної України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Масенко, Лариса. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір / Лариса Масенко. – К.: «КМ Академія», 2004. – 163 с.
2. Чорній, Степан. Історія української літературної мови ХХ сторіччя / Степан Чорній. – Мюнхен: Український Вільний Університет, 1975. – 110 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

1. Дойль, Артур Конан. Пес Баскервілів: роман: Пер. з англ. / А.К. Дойль. – Київ-Львів: Українська накладня, б. р... – 279 с.
2. Дойль, Артур Конан. Пригоди Шерлока Холмса; Вигнанці / А. К. Дойль [пер. з англ., перекл. не вказаний]. – К.: Вид-во «Україна», 1992. – 512 с.
3. Дойль, Артур Конан. Пригоди Шерлока Холмса / А. К. Дойль [пер. з англ. В.О. Панченка]. – К.: «Веселка», 2010. – 332 с.
4. Кіплінг, Редьярд. Мауглі: Повість-казка / Редьярд Кіплінг [переказ укр. мовою С.В. Сулими]. – Х.: Прапор, 2004. – 128 с.
5. Кіплінг, Редьярд. Нетрі: брати Моуглі. / Редьярд Кіплінг [пер. з англ. Юр. Сірий]. – К.: «Лан», 1911. – 94 с.
6. Кіплінг, Редьярд. Брати Моуглі. / Редьярд Кіплінг [пер. з англ. Юр. Сірий]. – Київ – Відень: «Дзвін», 1920. – 94 с.
7. Doyle, Arthur Conan. The Hound of the Baskervilles. / Arthur Conan Doyle. – London: Penguin Books, 2007. – 174 p.
8. Kipling, Rudyard, The Jungle Book. / Rudyard Kipling. – New York: The Century Co., 1910. – 305 p.

Стаття надійшла до редакції 22.04.14

Мовчан Б.В., асп.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченка, г. Киев

ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ В КОНТЕКСТЕ ОСНОВНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ ПЕРЕВОДА НА ТЕРРИТОРИИ ВОСТОЧНОЙ И ЗАПАДНОЙ УКРАИНЫ НАЧАЛА XX ВЕКА (1910-1930-Е ГОДЫ)

В статье рассматриваются особенности воссоздания фразеологизмов в переводе произведений английской художественной литературы на украинский язык. Материалом для анализа послужили переводы сборника рассказов «Книга джунглей» («The Jungle Book») Редьярда Киплинга и повести Артура Конана Дойла «Собака Баскервилей» («The Hound of the Baskervilles»). Предпринята попытка проанализировать обоснованность применения различных переводческих приемов в контексте основных тенденций в переводе 1910-1930-х годов.

Ключевые слова: перевод, фразеологизмы, Артур Конан Дойль, Редьярд Киплинг, стратегия доместикации.

Movchan B., PhD student,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

IDIOMS IN THE FRAMEWORK OF GENERAL TRENDS IN TRANSLATION IN EASTERN AND WESTERN UKRAINE IN THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY (1910-1930TH)

The article aims to the research of different methods, techniques and decisions in rendering English idioms in the Ukrainian translations. The novel “The Hound of the Baskervilles” by Arthur Conan Doyle and “The Jungle Book” by Rudyard Kipling have

been chosen for our analysis, since there exist several Ukrainian translations of these works, which give us the possibility to compare various translation strategies and tactics in the framework of general trends in translation in Eastern and Western Ukraine in the beginning of the 20th century.

Keywords: *translation, idioms, Arthur Conan Doyle, Rudyard Kipling, domestication strategy.*

УДК 821.222.1

Моллаахмади Дехаги Амирреза, соиск.,
Институт филологии КНУ імени Тараса Шевченко, м. Київ

СЛЕНГИЗАЦИЯ ПЕРЕВОДА: КАК ИЗБЕЖАТЬ ДВУСМЫСЛЕННОСТИ В РУССКО-ПЕРСИДСКОМ ДИАЛОГЕ?

Статья посвящена проблеме сленгизации русского перевода, выполненного с персидского языка. Рассмотрены некоторые ее примеры и причины, среди которых: межъязыковая омонимия, развитие значения с негативной оценкой у заимствованного слова, наявность сленговых значений у эквивалентных лексем в языке перевода.

Ключевые слова: *сленг, двусмысленность, межъязыковая омонимия, инвективная лексика, заимствование.*

Данная статья посвящена некоторым практическим проблемам, с которыми приходится сталкиваться в процессе работы преподавателя и переводчика. Материалом для работы послужили ежедневные наблюдения при проведении практических занятий у студентов персидской филологии в Киевском национальном университете имени Тараса Шевченко, а также собственные впечатления иностранного студента, изучающего русский язык.

Довольно часто случается, что при изучении иностранного языка, в диалоге людей, говорящих на разных языках и принадлежащих к разным культурам, либо преподавателю, либо студентам приходится испытывать неловкость и стыдливо отводить глаза. Не секрет, что в любом языке существует лексика, в лингвистической терминологии называемая обсценной, а более понятными словами – нецензурной либо неприличной. Человек, изучающий иностранный язык только в университете, с подобной лексикой не сталкивается. Но она существует. И вот такой человек, изучающий язык по нормативным словарям и грамматикам, у высокообразованных и интеллигентных университетских профессоров, начинает применять полученные знания на практике. Результат может оказаться очень неожиданным. Здесь возможен весь спектр реакций собеседника: и вежливое, но холодное молчание, и неудержимый хохот, и